

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

§ 24.

Företogs till behandling stadskollegiets utlåtande nr 331 med anledning av motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation.

Ordet innehades av:

Fru Forsling: Herr ordförande, damer och herrar stadsfullmäktige! Först ber jag att få tacka för det relativt snabba svaret på motionen. Detta svar innebär tydligen att de svenska alkoholvanorna alltfört är så djupt rotade att man anser det intolerant och moraliserande att inte tillhandahålla de drycker som en gäst möjligen skulle önska sig.

Syftet med vår motion var egentligen mycket vidare än vad som där bokstavligen står att läsa. Jag ville för min del än en gång aktualisera, vad som för närvarande är det största och allvarligaste av våra sociala problem, alkoholproblemet, och på samma gång slå fast att vi var och en har del i ansvaret för, att det inte bara blir tomma ord och till intet förpliktande, vad som från statligt och annat ansvarigt håll utsägs beträffande alkoholens vanebildande verkan.

Svaret på motionen strider emellertid uppenbarligen mot den nykterhetspolitik som föres, då systembolagets annonsering inriktas på propaganda för övergång från starksprit till vinkonsumtion. Det är minst sagt olyckligt att stadskollegiet går emot t.o.m. ett så blygsamt nykterhetspolitiskt krav, som de statliga myndigheterna alltså understödjer.

Personligen skulle jag vilja gå mycket längre än vad detta krav innebär, men jag hade inbillat mig att vi skulle kunna enas om denna linje såsom en kompromiss.

I svaret stödjer man sig på det förhållandet att Stockholm som huvudstad har en betydande representationsplikt och att man därvid bara tillämpar traditionell gästfrihet. Vilket ynkligt aktstycke! Det är just den uppfattningen, att traditionell

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

gästfrihet nödvändigtvis måste omfatta även servering av starksprit, som den moderna nykterhetspolitiken vill och måste bryta. Men denna fördom om gästfrihet vill nu presidiet, majoriteten av borgarrådsberedningen och stadskollegiet konservera.

Vi i vår stad är stolta över att själva kunna ta initiativet i frågor, som berör hälso-, personal- och människovård, och vi sneglar minsann inte ängsligt på våra grannländer och deras huvudstäder, när det gäller ett radikalt steg för lösandet av våra sociala problem. Men i det här fallet sneglar man på andra och vågar inte medverka till införandet av en starkspritsfri umgängessed, när dock alla vet, att så länge alkoholseden existerar, kommer den — särskilt i motorismens tid — att få betalas med mänskligt lidande.

Svaret på motionen innebär, herr ordförande, att stadskollegiets majoritet anser, att alkoholen har så stort värde att man accepterar ett visst mått av alkoholskador. Och detta mått betyder, att enbart i vår stad c:a 30 000 människor drabbas av sådana skador.

I utlåtandet säges, att stadens representationstillfällen inte kan anses lämpade som utgångspunkt för propaganda mot spritförtäring. Hur kan man, damer och herrar fullmäktige, se så ensidigt på saken? Godtar man den ståndpunkten, att den av oss föreslagna åtgärden är propaganda mot användande av starksprit, måste man väl också betrakta kollegiets uppfattning som propaganda, nämligen för förtäring av starksprit. Saklighet innebär hänsynstagande till de klart dokumenterade följderna av sitt eget och andras handlande. Det märkliga är emellertid, att vi så djupt fastnar i traditionella vanor, att vi lätt blir blinda och okritiska och inte kan avgöra, vad som är lämplig eller olämplig propaganda.

Man har i utlåtandet framhållit att artigheten, särskilt mot utländska gäster, kräver att representation anordnas i den utsträckning besökets art påfordrar. Det är naturligtvis alldeles riktigt. Nog skall det göras festligt för våra gäster. Men festligheten skall inte ha en mörk baksida.

Det finns ju både stater, städer och kommuner som har helt spritfri representation. Hur klarar de sig? Ja, inte tror jag att de förlorar i anseende. Och vad drack man under Nobelmiddagen i Stadshuset häromveckan? Inte starksprit, såvitt jag är riktigt underrättad. Hur gick det att klara representationen på det sättet? Vid denna festlighet var ju församlade några av de förnämligaste representanterna för mänsklig kultur och framåtskridande. Och att Hans Majestät Konungen avstår från starksprit även vid ytterst solenna tillfällen, kan väl inte ens av kollegiets majoritet betecknas som olämplig propaganda.

Stadskollegiets uppfattning beträffande representationen för utländska gäster håller alltså inte. Det går att representera utan starksprit! Och än mindre håller stadskollegiets motivering, då det gäller representation i samband med våra egna tillställningar, jubileumsmiddagar och dylikt. Det finns talrika exempel på att anställda i Stockholms stad har måst avstängas från sin tjänst på grund av att de inte har kunnat motstå frestelsen att dricka sprit under arbetstid. Arbetsmarknadens parter, bland annat LO, har ivrigt propagerat mot all alkoholförtäring på arbetstid. Men, ärligt talat, vad gör vi själva? Vi äter t.ex. vid statbehandlingen middag med snaps till för att sedan fortsätta att arbeta med för vårt samhälle oerhört betydelsefulla angelägenheter. Detta gör vi alltså på vår arbetstid såsom myndighet.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Nej, den där inställningen att andra skall vara skötsamma på sitt jobb, medan man själv inte behöver iaktta samma försiktighet, det är en moral, som jag inte vill ge mycket för. Vi måste också vara självkritiska.

Om vi känner till, att i åtminstone ett av vår stads verk var åttonde anställd har så svåra problem med spriten att han måste få hjälp eller vård på ett eller annat sätt, hur kan vi då som arbetsgivare stå till svars med att exempelvis under en jubileumsmiddag, taklagsfest eller dylikt bjuda även en del sådana anställda på exempelvis nubbe och därigenom kanske bidra till deras arbetsproblem och deras familjers olycka? Skulle en driftsingenjör hos staden gång efter annan sköta en ömtålig maskin på olämpligt sätt, skulle han få avsked. Men Stockholms stad behandlar med berätt mod det ömtåliga instrument, som många människor är då det gäller spriten, på ett för dem ytterst olämpligt sätt. Då kallas det emellertid för traditionell gästfrihet.

I allmänhet har kravet på spritfri representation motiverats med att det inte vore ansvarigt att låta allmänna medel användas för alkoholförtäring. Stadskollegiet säger nu att det i detta fall är fråga om en obetydlig post i jämförelse med våra stora utgifter i övrigt. Det är nog riktigt. Förresten kostar även alkoholfri representation en hel del, och för mig har det hela aldrig varit en ekonomisk fråga. Men det är att märka att de övriga utgifterna syftar till att höja våra medborgares standard, socialt och kulturellt.

Bland de poster, som inte bidrar till en sådan effektivitets- eller standardhöjning utan tvärtom motverkar effektiviteten, är ändå utgiften för starksprit en högst väsentlig del. Ja, kan t.ex. borgarrådet Mehr nämna så många andra poster i vår budget, som användes lika ineffektivt?

Jag vädjar till alla och envar att tänka på, vilka vanor vi önskar föra vidare till vår ungdom. I dagens samhälle är ungdomens alkoholvanor, såsom jag tidigare sagt, ett av de största problemen. Endast genom att vi som myndighet visar gott föredöme kan vi ha rätt att vänta oss framgång i kampen för ett sundare, ädlare och kulturellt mera högtstående samhälle. — För undvikande av allt missförstånd vill jag påpeka, att jag nu talar om oss som myndighet och inte som privatpersoner; det senare har vi ju inte på något sätt att göra med.

Medborgarna i vår stad har förvisso sina blickar riktade på oss, när vi i kväll går till beslut i denna enligt mångas mening så betydelsefulla fråga.

Nu bör det inte här bli någon partipolitisk eller partiskiljande uppdelning — i det fallet vore motionen på förhand dömd att misslyckas — men jag är ändå glad för att i folkpartiets nya program, som antogs i somras, ingår följande sats: »En utveckling mot spritfri offentlig representation främjas.» Folkpartiets kvinnoförbund och FPU har också uttryckt sig klart positivt i den riktningen. Även inom socialdemokratin finns det glädjande starka krafter som arbetar för ökad folknykterhet i motionens anda.

Jag yrkar alltså, herr ordförande, avslag på stadskollegiets hemställan och i stället bifall till motionens förslag, att starksprit icke skall få förekomma i samband med stadens representation liksom att ökad återhållsamhet bör eftersträvas beträffande övrig alkoholförtäring.

Herr J. W. Johansson: Herr ordförande! Mycket av det jag hade tänkt anföra är redan sagt av fru Forsling — det är närmast några randanmärkningar jag skulle vilja tillfoga; kanske blir det också vissa upprepningar.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Tillåt mig först att till stadsfullmäktiges herr ordförande uttala ett djupt känt erkännande för det sätt på vilket Ni, herr ordförande, under en lång rad av år har skött representationen för vår stad. Jag tänker med stor glädje på en mängd högtidstillfällen som vi fått vara med om i Gyllene salen, där vi har mött representanter för främmande länder och allehanda kulturella institutioner. Jag tror att vi måste erkänna, att vi har upplevt dessa stunder såsom verkliga högtider, vilka vi kan bevara bland de rika minnena från vår stadsfullmäktigetid. Det blir relativt sällan som vi enskilda stadsfullmäktige är i tillfälle att tacka vår ordförande och presidiet i dess helhet för det arbete som nedlägges i detta avseende, och jag vill därför gärna göra det i detta sammanhang.

Men när jag tackar för upplevd högtid, och gör det av varmaste hjärta, har detta tack intet samband med förekomsten av alkohol vid dessa tillfällen — det bärande, värdet och meningen ligger i någonting helt annat, såsom här redan sagts. Och jag känner ungefär på samma sätt som fru Forsling — den rikliga förekomsten av alkohol vid dessa tillfällen kan verka raka motsatsen: neddragande när det gäller representationens höghet och mening. Det avgörande, det som mest »drar» kan faktiskt för många lätt bli att de får tillfälle att förtära sprit på det allmännas bekostnad, medan de inte så mycket tänker på vad som är högtidens egentliga innebörd. Jag har tyvärr belegg för att det kan vara på detta sätt, och jag tycker inte att vi borde medverka till att den motiveringen eller inställningen finns hos någon i vår församling. Jag säger i likhet med fru Forsling, att det nog inte kan förnekas att många människors uppfattning om spritens nödvändighet för att det ska bli fest får sanktion på ett alldeles särskilt sätt genom att spriten så mycket förekommer i de offentliga sammanhangen.

Presidiet säger att staden måste handla så som det vanligen går till bland folk. Men sakförhållandet kan ju också tolkas på det sättet, att folk i allmänhet i sin umgängelse med spriten handlar så som man ser sina myndigheter göra och så skall spriten vara med vid alla möjliga tillfällen — barndop, konfirmation, vigsel, begravning. T.o.m. när en ung man skall ta sin studentexamen tycker man att det inte kan firas utan sprit, även om ynglingen kanske själv förut aldrig har smakat sprit.

Hela detta resonemang lämnar ju inget utrymme för att sederna kan och ibland måste förändras, så som fru Forsling redan har framhållit. Jag vill erinra om att det bara för ett hundratal år sedan var brukligt att vid varje större kalas det skulle finnas ett fyllt brännvinskrus omedelbart innanför dörren, ur vilket gästerna fick förse sig. De gick därför i allmänhet ganska beskänkta till bords. Skulle vi tillämpa vad presidiet här gjort sig till talesman för, så borde det strängt taget betyda, att det skulle stå ett brännvinskrus innanför dörren till Gyllene salen och att de som gick in i salen fick ta för sig där. Det skulle nog förändra åtskilligt av representationens värdighet. Vi kan väl alla vara överens om att vi inte skulle vilja bibehålla en sådan tradition. Men någon gång har den ju brutits. Jag tror att det kunde vara värdigt om vi gick ett steg längre och bröt traditionen helt när det gäller starkspriten. Jag är övertygad om att de som kommer att vara stadsfullmäktige här i staden om hundra år skulle tacka den nuvarande stadsfullmäktige-generationen, om den i dag toge ett bestämt beslut att bannlysa starkspriten från representationstillfällena.

Är inte brännvinet, starkspriten över huvud taget, så socialt belastad, att den

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

kunde försvinna? Frågan har redan ställts och jag upprepar den. Jag har alltid funderat över vilket värde brännvinet egentligen kan ha. Jag har inte smakat det sedan jag som liten råkade läppja på ett glas. Jag tyckte det smakade vedervärdigt. Jag har alltså ingen erfarenhet och kan inte säga vari brännvinets njutningsvärde består. Men jag finner det icke så litet inkonsekvent att man beslutar dyrbara åtgärder för att hjälpa alkoholismens offer och samtidigt kan sätta sig själv till att dricka sprit. Det borde väl kännas litet grand nedsättande för en ledamot av en offentlig församling att t.ex. avstå från att ta sin egen bil till ett sammanträde därför att han är inställd på att dricka så mycket sprit att han inte vågar föra hem fordonet.

Resonemanget om nykterhetspropaganda hoppar jag över, eftersom det redan har sagts tillräckligt om den saken.

Jag vill gärna lämna det erkännandet, att jag visst har kunnat iakttaga att spriten serverats med måttfullhet åtminstone vid representationerna i Gyllene salen. Men som det också har sagts, vet man ju från en del nämnders bjudningar och festligheter i andra sammanhang att alkohol har förekommit i sådana mängder, att gästerna varit ganska beskänkta när de gått sin väg. Det särskilt betänkliga i detta sammanhang är ju om alkoholen kommer in även i arbetslivet, så att det bjuds på starksprit vid arbetsluncher och dylikt. Särskilt om det finns ungdomar med som kanske helst av allt skulle velat avhålla sig från alkohol men som under tyngden av kamraternas och ledningens närvaro tycker att de inte kan säga nej blir det nämnda förhållandet klandervärt.

Presidiet framhåller att representationsanslaget inte är stort. Det håller sig för närvarande omkring 350 000 kronor. Jag skall gärna erkänna att detta anslag kunde ökas. Jag biträder gärna en ökning av det under en förutsättning att representationen bjuder mer av kulturella inslag och andliga värden men mindre sprit.

Utlåtandet säger att det endast är en mindre del av representationsanslaget som användes till alkoholhaltiga drycker. Ja, det hoppas vi verkligen. Men det skulle alldeles säkert ha varit av stort värde, om vi här i kväll fått mer exakt veta hur mycket spriten kostar staden. Jag tror inte det skulle ha varit svårt att framlägga den siffran; den måste ju i alla fall framgå av räkenskaperna. Jag vill understryka att det finns en utbredd protestvilja mot att medborgarnas representanter överhuvud dricker sprit på skattebetalarnas bekostnad, vare sig kostnaden därför är stor eller liten. Den domen kan vi inte komma ifrån.

Presidiet har sammanfattat sina synpunkter, och det kan jag också göra. Vi uttalar alltså vårt erkännande för en representation som vi haft mycken glädje av, bortsett från förhandenvaron av alkoholen, starksprit. I fråga om den senare anser vi, för det första att den inte tillför representationen något egentligt värde utan snarast sänker den kulturella nivån, vidare att den kan utgöra en fara både för unga, som inte har någon vana att bruka den, och inte mindre för dem som redan är alkoholskadade. Det är oss ovärdigt att besluta åtgärder för att hjälpa alkoholskadade och kanske i nästa ögonblick själva förtära sprit. Stadsfullmäktige såsom folkrepresentation står under observation, och vi har inte rätt att bliva våra väljare till anstöt. Stadsfullmäktige skulle ta ett stort steg mot en sanering av vårt folks alkoholvanor, om vi i kväll beslöt att starksprit för Stockholms stads vidkommande skall försvinna ur representationssammanhanget.

Därmed, herr ordförande, yrkar jag bifall till den reservation som anmälts av herr Hjerne.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Herr Lindén: Herr ordförande, mina damer och herrar stadsfullmäktige! Jag kan instämma med pastor Johnsson i att mycket av vad jag tänkt säga redan har anförts. Jag skall alltså fatta mig rätt kort.

Först vill jag anmäla att jag ställer mig tämligen kritisk till det utlåtande kollegiet har avgivit. Det är ganska intressant att i detta sammanhang se hur personer, som eljest har en rätt radikal syn på samhället och hur det skall ordnas och utformas i olika avseenden, blir oerhört konservativa så fort man kommer in på frågan om dessa umgängesseder. Det skall vara som det har varit förut — man är alldeles statisk i sin syn på umgängesformerna. Men även här borde man försöka tänka om just när det gäller den fråga som motionen har aktualiserat. Man borde lämna sina konservativa synpunkter och gå in för någonting nytt härvidlag.

I presidiets yttrande sägs bland annat att man som värd också måste bjuda på starksprit vid festliga tillfällen. Jag tror tvärtom att våra gäster skulle högakta oss om vi kunde visa en ny väg här, särskilt med tanke på de sociala problem som spriten dock vållar i vårt land. Ett gammal ordspråk säger ju för övrigt, att man får ta seden dit man kommer, och det får givetvis också våra gäster göra; går vi in för en ny sed får gästerna helt enkelt ta den sed vi tillämpar.

Jag nämnde förut att spritkonsumtionen är ett oerhört stort socialt problem. I det avseendet erinrar jag mig ett yttrande som finansminister Sträng fällde i riksdagen den 5 december: »Att den stigande spritkonsumtionen bland ungdomen och de allvarliga missförhållanden som står i samband härmed är ett centralt nykterhetspolitiskt problem i dag, om inte rentav det mest påträngande problemet, därom torde alla vara överens.» Vi känner alla till detta problem — man behöver inte plocka fram några bilder från uppträden i samband med motortävlingarna i Karlskoga och liknande tillfällen — och vi möter det i vår egen stad, på vår egen gata. Vi möter det gång på gång, det blir mer och mer påträngande.

Vi måste finna vägar att komma till rätta med problemet, och en av de vägarna anvisar den motion som fru Forsling m.fl. har väckt. Exemplets makt är trots allt den starkaste propagandafaktorn, och därför tycker jag att det vore lämpligt att vi också gick in för att avstå från starkspriten vid våra fester. Motionen ligger s.a.s. i linje med vårt sätt att arbeta i politiken — vi försöker ju alltid kompromissa oss fram. Här är det faktiskt ett förslag om en kompromiss från fru Forslings sida. Hon vill inte ta bort spriten helt utan vill få bort starkspriten; serveringen av vin kan få vara kvar, som hon antydde här.

I likhet med henne vill jag också understryka att vi borde ägna en tanke åt den spritservering som förekommer i samband med stadsfullmäktiges sessioner. Trots allt är det här vår arbetsplats, och vi vet hur man från LO:s och SAF:s sida driver en intensiv kampanj för att få bort spriten från arbetsplatserna. Alla har vi väl fått kännning av sådana här problem, och då bör vi också visa verkligt föredöme i detta avseende.

Jag har med dessa få ord velat ange hur jag ser på de här frågorna, och jag ber att på detta sätt få hemställa om bifall till motionen och reservationen.

Fru Twengström: Herr ordförande, damer och herrar stadsfullmäktige! De föregående talarna har redan framhållit en hel del av de synpunkter jag hade tänkt anföra, men jag skall ändå be att få understryka några punkter.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Stadsfullmäktiges presidium har i sin motivering för avslag på fru Forslings m.fl. motion sökt täckning bakom det vackra ordet artighet. Det är nästan rörande med vilken värme man skjuter gästerna framför sig när man vill nå det resultat man själv önskar. Men förlåt — man tänker även på andra gäster än dem som eventuellt önskar sprit. Det anges nämligen som självklart »att vid av staden anordnade fester jämväl skola tillhandahållas alkoholfria och alkoholsvaga drycker efter vars och ens önskan». Omtanken om gästerna tycks dock vara en smula ensidigt inriktad. Själv kan jag på grund av begränsad erfarenhet endast referera till andra, och jag har bland andra intervjuat en före detta ledamot av denna ärade församling, vars erfarenhet omspannar en tidrymd av flera decennier.

Det omdöme jag inhämtat ger vid handen, att även om någon förbättring inträtt under de senare åren så lämnar artigheten mot den, som vid stadens fester önskar någon ersättning för de alkoholfria dryckerna, ännu åtskilligt övrigt att önska. Låt mig ta ett exempel. När vid stadens fester vaktmästarna bjuder kringbrickor med aperitif finns det visserligen i början av serveringen glas med juice. Men ofta tar dessa glas hastigt slut, och när vaktmästaren fortsätter sin rond och någon gäst begär juice inträffar det fortfarande att han går den frågande »värdshus förbi» med ett hastigt frammumlat: »Jag återkommer strax», eller något liknande. Detta tydligen något obetänksamma löfte infrias i många fall ej; det är ju så lätt att glömma. Och även när det inte glöms, uppstår ofta en långt utdragen och för gästen besvärande väntan.

Presidiets lovvärda intresse för artighet borde enligt mitt sätt att se föra med sig, att festarrangören och hans medhjälpare finge bestämda order om att omedelbart komplettera de alkoholfria dryckerna så fort dessa tagit slut på bjudbrickan; någon liknande order beträffande de alkoholhaltiga dryckerna behöver inte utfärdas av den enkla anledningen att dessa drycker kompletteras helt automatiskt. Utan det av mig nu rekommenderade tillvägagångssättet blir den av presidet åberopade valfriheten för stadens gäster i hög grad en chimör. Får vi be att den av presidiet åberopade valfriheten i framtiden praktiseras inte enbart i ord utan även i handling.

De praktiska synpunkter på konkreta detaljer, som jag nu har framfört, vill jag komplettera med ett påpekande av väsentligt större räckvidd. Jag citerar ett uttalande på sid. 2841: »Det är presidiets bestämda uppfattning, att serveringen av alkoholhaltiga drycker skett med urskiljning och utnyttjats med gott omdöme. Det torde sålunda icke kunna göras gällande, att stadens representationstillfällen utnyttjats på ett sätt, som i och för sig kan utgöra en negativ propaganda.» På en punkt tycker jag att presidiet självt borde ha insett att dess yttrande saknar täckning. Jag syftar på det anmärkningsvärda förhållandet att staden inte bara vid representationstillfällen utan även vid de interna arbetsmåltiderna bjuder på starksprit till den som så önskar. Jag hittade häromdagen ett gulnat tidningsurklipp ur Svenska Dagbladet med en artikel av den numera avlidne professor Gustaf Cassel. Han gisslar där under rubriken »En alkoholfri arbetsdag» med sedvanlig elegans spritförtäring under arbetstiden. Många år har gått sedan den artikeln skrevs, men betydelsen av en alkoholfri arbetsdag står alltjämt klar för den ansvarskännande medborgaren. Inom praktiskt taget hela vårt näringsliv råder allmän uppslutning kring detta krav. Framsynta fackföreningsmän och arbetsledare har upprepade överläggningar om hur det gemensamma syftet bäst

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

skall kunna uppnås, och överallt slår man fast att samhällets produktiva krafter kan nå sin maximieffekt endast om den alkoholfria arbetsdagen blir och förblir verklighet. Men presidiet tycks hävda, att Stockholms stadsfullmäktige icke utför en negativ propaganda när man tillåter förtäring av starksprit även vid fullmäktiges arbetsmåltider. Jag hävdar att det åtminstone på den punkten är tid för presidiet att tänka om. Vi här i fullmäktige representerar ju tillsammans också de produktiva krafterna i vår stad, på vilkas arbetsresultat hela stadens välfärd beror. Skall inte vi, som insett nödvändigheten av att hålla arbetsdagen fri från spritdrycker, själva föregå med gott exempel?

Det är inte minst ur demokratisk synpunkt föga tilltalande om man kräver att vedertagna arbetsnormer skall tillämpas för jobbaren samtidigt som man tillämpar andra principer för dem, som på hans röst fått säte och stämma i denna sal.

Herr ordförande! Jag ber att få yrka bifall till fru Forslings motion.

Herr Strandberg: Herr ordförande, stadsfullmäktige! De viktigaste skäl, som presidiet anför som stöd för sin negativa inställning till motionen, står att läsa i utlåtandet. Man talar sålunda om »traditionell gästfrihet», om »stadens plikt att utöva representation i värdiga former». Man menar att starkspriten hör samman med värdskapets förpliktelser och man är rädd för att gästerna skulle känna sig främmande, om de inte bjuds på starksprit vid stadens representationsmiddagar.

Jag måste säga att det är en utomordentligt konservativ och loj inställning som präglar dessa uttalanden. »Vi fortsätter i gammal stil enligt gammal svensk tradition. Vi varken kan eller vill ändra på något som har lång tids hävd.» Jag måste säga att den inställningen skulle ha förvånat mig mindre, om stadskollegiet hade dominerats av ett annat parti än det socialdemokratiska, men i den här frågan är man tydligen benägen att främst värna om det bestående och falla undan för traditionens tryck. Jag efterlyser i denna fråga radikalism och vilja till positiva nya grepp från denna församlings största parti.

Skall man söka efter radikalt nya grepp i det här sammanhanget, får man vända sig åt ett håll som annars inte brukar utmärka sig för radikalism, nämligen hovet. Enligt uppgift sker all representation i de sammanhang där konungen är närvarande i stort sett på det vis som motionärerna har yrkat.

Den bland oss här som förmodligen det största antal gånger haft förmånen att åtnjuta kunglig gästfrihet torde vara vår ordförande, och han står bakom den här skrivningen där det talas om att avsaknad av starksprit skulle te sig främmande för stadens inbjudna gäster som har en annan inställning. Han talar också om traditionell gästfrihet o.s.v. Jag kan inte låta bli att tillfredsställa min nyfikenhet och fråga herr ordföranden, hur det känns hos kungen: är det så att kungens återhållsamhet i detta avseende skapat en känsla av främlingskap hos herr ordföranden?

Hela det här resonemanget, där man kan dra en parallell med hovet och, såsom någon har gjort, med Nobelstiftelsens middag, visar på ett övertygande sätt, att stadskollegiets och presidiets argumentering på traditionslinjen är alldeles ohållbar. Kan man på sådant håll klara representationen utan starksprit, kan man göra det i Stockholms stad också.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Vad så gäller de utländska gästerna vill jag påpeka att de snarast blir förvånade över att bli serverade starksprit. Det är ju en egendomlig kvarleva från långt tillbaka i svensk historia att dricka starksprit till mat, en sed som är främmande för de flesta människor från andra länder.

Motionärernas synpunkt, att Stockholms stad bör föregå med gott exempel, avfärdar man mycket lätt. Som alla vet är det dock så att systembolaget självt numera arbetar för att ändra den svenska traditionen bort från starksprit mot bruk av svagare drycker. Nu tror jag inte för min del att en allmän övergång från sprit till vin skulle lösa det svåra spritproblemet i vårt land, men utan tvivel vore det ett steg i rätt riktning. Den föreliggande motionen är därför egentligen föga tillfredsställande ur nykterhetsynpunkt, men den syftar till att åstadkomma en kompromisslösning, om vilken jag tycker att vi alla borde kunna enas om oss alldeles oavsett vår privata livsföring vis à vis alkoholen.

Jag tror inte heller vi bör förringa den opinionsbildande betydelse som vi har i denna sal. Hur kommer tidningsrubrikerna i morgon att se ut? Alldeles oavsett vilket beslut vi fattar kommer de säkert att ta upp den här frågan. Vinner stadskollegiets majoritet i kväll, så kommer det att av en bred opinion uppfattas som en klarsignal: Det är all right att använda starksprit. Vi befäster därmed den gamla svenska traditionen att det skall drickas starksprit i högtidligare sammanhang. Vad vi då gör är att ge den pågående kampanjen för en övergång till svagare spritdrycker ett slag under bältet. Däremot tror jag att ett bifall till motionen skulle betyda ett kraftigt stöd för en ändring av traditionen på detta område, och jag tycker det är Stockholms stadsfullmäktiges plikt att ge sitt bidrag på det området.

Med dessa ord, herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till herr Hjernes reservation i stadskollegiet.

Borgarrådet Mehr:¹ Herr ordförande! Presidiets ståndpunkt är ju garderad av elva av stadskollegiets ledamöter, och alla partierna står bakom den ståndpunkten. Den är den hävdvunna i Stockholms stadsfullmäktige, den är diskuterad många gånger förut och är genomtänkt ur många aspekter. Ståndpunkten baserar sig på de allmänna principer för representation som tillämpas i större enheter, också i huvudstäder.

Jag hade inte tänkt gå upp i debatten. Jag tycker inte det finns någon anledning att här dra upp en allmän nykterhetspolitisk debatt, utan var och en i denna församling får rösta efter sitt samvete och sin övertygelse under hänsynstagande till den tolerans och förståelse för andras ståndpunkter som vi brukar visa i detta land, där vi inte har någon förbudslagstiftning och där vi argumenterar med övertygelse i stället för med tvång. Jag menar att argumenten är kända av alla, och ståndpunkterna kommer att manifesteras i den votering som väl logiskt bör följa på debatten.

Men jag begärde ordet när den unge debutanten nyss — jag tror hans namn är Strandberg — skärpte debatten. Den idealitet som jag förutsätter finns på boten av hans ståndpunkter och vilken jag vet finns hos fru Forsling, herr J. W. Johnsson och herr Lindén, som vi alla känner utomordentligt väl, borde inte tillåta honom att brista i vördnad mot stadsfullmäktigeförsamlingens talman, presi-

¹ Yttrandet ej granskat av talaren.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

diets ordförande. Denna form av impertinenta frågor till herr talmannen är ett oskick, som stadsfullmäktige icke kan tolerera.

Jag vill, när jag ändå har ordet, bara göra ett påpekande. Debatten har tillförts endast ett nytt argument. Det förringar givetvis inte värdet av de gamla argumenten, men ståndpunkterna och åskådningarna är ju klara. I den här gemensamma motionen, bakom vilken såvitt jag förstår representanter för alla partier står, har man hänvisat, såsom också den första talarinnan gjorde, till att riksdagens allmänna beredningsutskott i anledning av en motion år 1959 gjorde ett uttalande angående den officiella representationens mönsterbildande verkan. »Den vanliga uppfattningen, att sprit skulle vara nödvändig för att ge en sammankomst festlig prägel, kan genom myndigheternas exempel befastas. Det bör kunna krävas större återhållsamhet, när det gäller att tillhandahålla alkoholhaltiga drycker vid de statliga myndigheternas festligheter. Detsamma bör givetvis också gälla vid kommunala myndigheters festligheter».

Man får av detta referat av allmänna beredningsutskottets uttalande av år 1959 den uppfattningen, att beredningsutskottet och riksdagen har varit positivt inställda till en motion av ungefär liknande karaktär som denna. I själva verket är det raka motsatsen. Motionen är på ett högst betänkligt sätt ofullständigt refererande.

Det som förekom i riksdagen var att ett par högt aktade vänner till oss alla, herrar Bengtson och Rimmerfors, begärde en utredning om spritfri representation. De gick inte så långt att de begärde att man skulle slopa servering av alkoholhaltiga drycker med någon angiven lägsta alkoholprocent, utan de begärde bara en utredning.

Allmänna beredningsutskottet skrev mycket riktigt de rader som står här i motionen, men man får betrakta dem som en ganska artigt hållen ingress till den slutliga ståndpunkten: »Utskottet instämmer så till vida i motionernas syfte, att utskottet finner alkoholkonsumtionen i officiella sammanhang böra begränsas men anser icke behov föreligga av den föreslagna utredningen. Utskottet vill framhålla att det icke synes lämpligt med något slag av förbudsregler på detta område; sådana har heller icke direkt påyrkats av motionärerna.»

Utskottet yrkade alltså direkt avslag på förslaget om utredning, och i bägge kamrarna föll motionen utan att en röst höjdes för bifall till den — icke en talare steg upp i församlingen för att hävda att nationen i dess helhet borde följa dessa regler.

Jag har bara velat omförmäla detta för stadsfullmäktige, och jag yrkar bifall till stadskollegiets uttalande.

Borgarrådet Frank:¹ Herr ordförande, fullmäktige! Jag hade heller inte tänkt ta till orda i denna fråga nu. Jag kanske har gjort det någon gång förr, och jag vill i likhet med herr J. W. Johnsson vitsorda den förändring till för alla parter fridsammare förhållanden som har ägt rum.

När riksdagens beredningsutskott hade frågan före om en utredning, så bestämdes väl inte ställningstagandet av likgiltighet inför saken, utan det var fastmer så att man på goda grunder ansåg att de som det vederbör själva skulle ha en känsla för vad som var lämpligt. Det har man också haft i ett stort antal kommuner, där man har fattat de beslut som här har refererats tidigare.

¹ Yttrandet ej granskat av talaren.

Motion angående begränsning av alkoholserveringen i samband med stadens representation (utl. 331; m:n 61/1961).

Det kan väl heller inte vara något livsvillkor att alkoholhaltiga drycker, i varje fall starksprit, skall förekomma i samband med representation. Många länder och många stora städer klarar sig alldeles utmärkt väl utan sådan representation men har ändå en representation som är mycket tilltalande. Men som borgarrådet Mehr nyss uttryckte saken kan man givetvis ha olika uppfattningar, och det är det som har föranlett denna motion.

Borgarrådet Mehr ville på ett särskilt sätt understryka herr ordförandens särställning i denna sal — herr Mehr kallade honom för talmannen, och jag förmodar att herr Mehr också låter oss andra ledamöter av fullmäktige upphöjas i motsvarande ordning. Men jag tyckte mig märka att stadsfullmäktiges ordförande ändå, liksom vi andra ledamöter, faktiskt uppskattade vad borgarrådet Mehr kanske ansåg vara litet oförskämda frågor. När man argumenterar kan man ju ibland komma till sådana där spetsigheter. Om nu borgarrådet Mehr ogillar det, kanske vi kan komma överens om att det skall vara så över hela linjen att man aldrig någonsin får ta litet lätt på saker och ting — annars förekommer det visst ibland i debatten att man gör det. Därmed har jag inte velat säga att frågorna skulle tydas såsom utslag för bristande respekt för ordförandeinstitutionen eller ordförandeämbetets innehavare.

Herr Strandberg: Borgarrådet Mehr fann lämpligt att ge mig en reprimand för mitt uttalande.

Det är rätt som herr Mehr sade, att jag är ny i denna sal, och jag får till ordföranden framföra mina ursäkter, om jag i nybörjarnit har begått något övertramp. Jag vill emellertid understryka, att vad jag sade inte alls hade någon personlig spets, utan det var ett försök av mig att ge ytterligare vidd åt denna debatt.

Stadskollegiets hemställan bifölls med 77 röster mot 17, avgivna för bifall till den i stadskollegiet avgivna reservationen, detta yrkande först framställt av fru Forsling.